

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 277/2025
25.09.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Татјане Ђурица и Јасминке Обућине, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., са боравиштем у ..., које заступа Соња Хаџи Борјановић, адвокат из ..., против туженог „Генерали осигурање Србије“ а.д. из Београда, кога заступа Мирна Ракић Домазетовић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2022/24 од 12.09.2024. године, у седници одржаној 25.09.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБАЦУЈЕ СЕ ревизија тужилаца изјављена против одлуке из става седмог изреке пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2022/24 од 12.09.2024. године, којом је потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П 11473/2020 од 08.03.2024. године у ставу петом.

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 2022/24 од 12.09.2024. године у преосталом делу и предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 11473/2020 од 08.03.2024. године делимично је основан тужбени захтев па је обавезан тужени да на име накнаде штете исплати и то: тужиоцу првог реда АА на име накнаде нематеријалне штете за душевни бол због губитка блиског сродника – супруге износ од 800.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења до исплате, на име накнаде материјалне штете износ од 134.974,65 динара са затезном каматом на износ од 81.434,65 динара од 31.12.2019. године, а на износ од 53.450,00 динара почев од 06.11.2019. године до исплате. У ставу трећем обавезан је тужени да тужиоцу другог реда ББ на име накнаде нематеријалне штете за душевни бол због губитка блиског сродника, мајке, исплати износ од 800.000,00 динара са затезном каматом од пресуђења до исплате, у ставу четвртном обавезан је да тужили трећег реда ВВ на име накнаде нематеријалне штете за душевни бол због губитка блиског сродника – мајке исплати износ од 800.000,00

динара са законском затезном каматом почев од пресуђења до исплате, у ставу петом је одбијен део тужбеног захтева преко досуђених износа од по 800.000,00 динара до тражених по 1.000.000,00 динара тужиоцима АА, ББ и ВВ. Одлуком из става шестог обавезан је тужени да тужиоцима накнади трошкове састава одштетног захтева у износу од 33.000,00 динара. У ставу седмом одбијен је захтев за затезну камату на износ од 33.000,00 динара почев од 31.12.2019. године до дана извршности, а одлуком из става осмог обавезан је тужени да тужиоцима исплати трошкове парничног поступка у износу од 1.095.699,74 динара са затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 2022/24 од 12.09.2024. године одбијена је жалба тужиоца, усвојена је жалба туженог и пресуда Основног суда у Новом Саду П 11473/2020 од 08.03.2024. године преиначена у ставу другом, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца АА да се обавезе тужени да му исплати на име накнаде нематеријалне штете за душевни бол због губитка супруге 800.000,00 динара са затезном каматом од 08.03.2024. године до исплате, на име накнаде материјалне штете износ од 134.974,65 динара са затезном каматом на износ од 81.434,65 динара почев од 31.12.2019. године до исплате, а на износ од 53.540,00 динара од 06.11.2019. године до исплате, у ставу трећем, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца ББ да се обавезе тужени да му исплати на име накнаде нематеријалне штете за душевни бол због губитка мајке 800.000,00 динара са затезном каматом од 08.03.2024. године до исплате, у ставу четвртм тако што је одбијен тужбени захтев тужиле ВВ да се обавезе тужени да јој на име накнаде нематеријалне штете за душевни бол због губитка мајке исплати 800.000,00 динара са затезном каматом од 08.03.2024. године до исплате, у ставу шестом тако што је одбијен тужбени захтев тужилаца да се обавезе тужени да им накнади трошкове састава одштетног захтева у износу од 33.000,00 динара са затезном каматом од извршности пресуде до исплате, у ставу осмом тако што су обавезани тужиоци да туженом накнаде трошкове парничног поступка у износу од 329.445,81 динар. Првостепена пресуда је потврђена у ставу петом а обавезани су тужиоци да туженом накнаде трошкове жалбеног поступка у износу од 143.750,00 динара у року од 15 дана. Одбијен је захтев тужилаца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци су благовремено, преко пуномоћника адвоката, уложили ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку и због погрешне примене материјалног права. Наводе да је погрешно примењена одредба члана 394. став 1. тачка 4. Закона о парничном поступку, али и да одлука садржи низ контрадикторности. Даље указују да је погрешно примењена одредба члана 83. став 1. Закона о осигурању имовине и лица, те одредбе члана 940, 200. и 201. Закона о облигационим односима.

Одговор на ревизију није дат.

Ценећи дозвољеност ревизије Врховни суд је нашао да су тужиоци формални супарничари, па да се дозвољеност ревизије цени према вредности захтева сваког од њих појединачно. Како је одлуком из става седмог пресуде Апелационог суда у Новом

Саду потврђена првостепена пресуда у ставу петом којим је одбијен део тужбеног захтева за износ преко досуђених 800.000,00 динара па до 1.000.000,00 динара за сваког тужиоца са једне стране те како вредност ревизијом побијаног дела пресуде за сваког од тужилаца појединачно не прелази цензус од 40.000 евра, то је у том делу ревизија тужилаца недозвољена у смислу одредбе члана 410. став 2. тачка 5. Закона о парничном поступку, због чега је применом одредбе члана 413. Закона о парничном поступку одлучено као у ставу првом.

У преосталом делу ревизија је дозвољена на основу одредбе члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку.

Ценећи правилност одлуке у границама одређеним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена апсолутно битна повреда из одредбе члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју овај суд паз по службеној дужности.

Наводима ревизије да је одлука контродикторна суштински се указује на повреду из одредбе члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, што није дозвољен ревизијски разлог. Разлози за улагање ревизије рестриктивни су и прописани у одредби члана 407. Закона о парничном поступку.

Према чињеничном утврђењу од стране првостепеног суда, покојна ГГ, рођена ...1940. године, је 17.10.2008. године у саобраћајном удесу задобила повреду вратног дела кичме. Болнички је лечена до 01.12.2008. године, након чега је премештена у рехабилитациони центар у У отпусном писму наведене су дијагнозе: прелом првог вратног пршљена са померањем уломака, сублуксација првог и другог вратног пршљена са преломом базе II вратног пршљена, отворен зглобни прелом доњег крајка костију десне потколенице, стари компресивни прелом тела првог слабинског пршљена, прелома горњег крајка десне лакатне кости са померањем уломака, тетраплегија. Преминула је 03.11.2019. године а у периоду од 05.08.2009. године па до смрти лечена је амбулантно у служби кућног лечења и амбуланти опште медицине, вршена је нега декубиталних рана, које је имала још од боравка у болници, уз повремене контроле психијатра, кардиолога. Све време је била инконтинентна уз посебан развој деменције и повремених епизода епилепсије, инфекције мокраћних путева и плућних компликација. Према медицинској литератури, код особа са повредом кичмене мождине које преживе прва 24 часа водећи узроци смрти су пнеумонија, исхемијска обољења срца, септикемија, симптоми и стања везани за тетраплегију, плућна емболија и исхемијске болести срца. Тужилац АА, супруг, имао је трошкове у вези са лечењем супруге у износу од 81.434,65 динара, а по рачунима који су издавани у периоду од 16.07.2018. године до 02.11.2019. године. Сносио је трошкове сахране и погребне опреме у укупном износу од 53.450,00 динара. Рачун за ове услуге издат је 06.11.2019. године, а одштетни захтев туженом поднет је 31.12.2019. године. Из налаза судског вештака економске струке утврђено је да уколико је сума осигурања 100.000 УСД, тада је исцрпљеност 100 %, а уколико сума осигурања износи 200.000 УСД тада је исцрпљеност суме осигурања 51,56%. Из налаза

и мишљења вештака медицинске струке, специјалисте за судску медицину, просечна животна доб женских особа на овим просторима је 83 године, покојна ГГ се упокојила у ... години живота, а саобраћајну незгоду је доживела у ... години. Укупно оштећење здравља код покојне ГГ након саобраћајне незгоде квалификовано је као тешке телесне повреде опасне по живот, а дугачак период надживљавања, од око 12 година, настао је захваљујући адекватним медицинским поступцима и свакодневној бризи, што је омогућило да се не развију компликације повређивања које би биле непосредни узрок смрти. Сматра да непосредни узрок смрти није старост, већ повреда у индиректном односно компликаторном смислу. Из налаза вештака медицинске струке, ортопедског хирурга и трауматолога утврђено је да код повређивања које је доживела покојна ГГ, процена смртности у прва три месеца након повреде је око 25 %, у првих пет година око 65 %, а људи који преживе 5 година обично умиру од компликација везаних за упалу плућа, упалу мокраћних путева, настанка сепси и генерално животног век код оваквих људи је краћи него код остале популације.

Код таквог чињеничног стања првостепени суд делимично усваја тужбени захтев и тужиоцима досуђује на име накнаде нематеријалне штете за душевни бол због губитка блиског сродника износ од по 800.000,00 динара, док за износ преко досуђеног па до тражних 1.000.000,00 динара тужбени захтев одбија. Истовремено, тужиоцу АА досуђује и накнаду материјалне штете у укупном износу од 134.974,65 динара који се односи на трошкове лечења и сахране. Досудио је и накнаду у висини оштетног захтева. Првостепени суд, образлаже, а поводом истакнутог приговора застарелости, да потраживање није застарело, будући да се ради о накнади нематеријалне штете за душевне болове, па стога застарелост по том основу почиње тећи од датума смрти, а то је 03.11.2019. године. Не прихвата ни истакнути приговор испуњења и приговор исцрпљености суме осигурања, будући да је осигурана сума 200.000 УСД, а у смислу члана 86. Закона о осигурању имовине и лица важећег у време настанка саобраћајне незгоде, с обзиром да има више оштећених. Најзад, закључује да је смрт индиректно везана за повреду, те да су испуњени и услови за примену члана 154 - 155, члана 178, члана 185-186, члана 189, и члана 200. и 201. Закона о облигационим односима, што тужбени захтев чини основаним.

Другостепени суд не прихвата материјалноправни закључак првостепеног суда у делу одлуке којом је тужбени захтев усвојен. Образлаже да је првостепени суд одступио од судске праксе о адекватној узрочности, те да није доказано да постоји директна и непосредна веза између штете и штетног догађаја. Такође, указује да је у потврди о смрти, коју је првостепени суд прочитао у доказном поступку, наведено да је порекло смрти природно и да је непосредни узрок смрти застој у срчаном раду. Налази да индиректна узрочно-последична веза не може бити основ одговорности. Поред тога сматра да је у саобраћајној незгоди било оштећено само једно лице, те да не може доћи ни до повећања осигуране суме у смислу одредбе члана 86. Закона о осигурању имовине и лица. Стога првостепену пресуду преиначава и тужбени захтев у усвојеном делу одбија.

Врховни суд не прихвата изражени материјалноправни закључак другостепеног суда и сматра да због погрешне примене материјалног права ни све релевантне чињенице нису разјашњене.

Према одредби члана 83. Закона о осигурању имовине и лица, који је важио у моменту настанка саобраћајне незгоде („Службени лист СРЈ“, бр. 30/96, 57/98- ИСПР, 53/99, 55/99-ИСПР и „Службени гласник РС“, бр. 55/2004- др закон и 70/2004), власник односно корисник моторног и прикључног возила дужан је да закључи уговор о осигурању од одговорности за штету коју употребом моторног возила причини трећим лицима услед смрти, повреде тела, нарушавања здравља, уништења или оштећења ствари, осим за штету на стварима које је примио на превоз (у даљем тексту осигурање од аутоодговорности), док према одредби члана 85. нема право на накнаду штете по основу осигурања од аутоодговорности: 1) власник, односно корисник, сувласник, или други ималац моторног возила чијом је употребом причињена штета, без обзира да ли је управљао возилом у моменту настанка штете; 2) возач моторног возила чијом је употребом причињена штета који је одговоран за штету; 3) лице које је учествовало у противправном подузимању моторног возила чијом је употребом проузроована штета.

Сагласно одредби члана 86. истог прописа, најнижи осигурани износи на који се мора уговорити осигурање од аутоодговорности за аутобусе и теретна возила износи 200.000 САД долара, а за моторна возила 100.000 УСД долара, у динарској противвредности по курсу на дан закључења уговора о осигурању (став 1.). Ако износ из става 1. овог члана није довољан да се накнаде све штете проузроковане истим штетним догађајем, првенствено се надокнаађују штете на лицима (став 2). Ако има више оштећених лица, а укупна накнада је већа од двоструког износа из става 1. овог члана, права оштећених лица, према организацији за осигурање сразмерно се смањује (став 3.).

Обавезно осигурање од одговорности засновано је посебним прописима, обавеза закључивања уговора о обавезном осигурању у саобраћају терети власника средстава која су обухваћена таквим прописом, а тим уговором покривене су последице грађанскоправне одговорности осигураника. Осигуравајуће друштво обавезно је да исплати накнаду из осигурања поводом штете за коју је одоворан власник или возач осигураног моторног возила. Одговорност возача за штету изазвану моторним возилом је вануговорна. Ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице, прописано је у одредби чл. 154 став 1 Закона о облигационим односима. Управо ова законска одредба предвиђа узрочност као основ вануговорне одговорности, па и возача моторног возила.

Имајући у виду цитиране одредбе произилази да се за сада не може прихватити као правилан закључак другостепеног суда о одсуству узрочности (адекватне узрочности) је другостепени суд, због погрешне примене материјалног права, није разјаснио све релевантне чињенице, а да је неправилан закључак о својству тужилаца као оштећених и последично висини осигуране суме.

Адекватна узрочност подразумева да се о одговорности једног лица за штету може закључити само након анализе свих потенцијалних узрока, а према околностима случаја. Ако има више потенцијалних узрочника онда анализа подразумева оцену мере до које је сваки од њих утицао. Другим речима, не може се

сваки догађај сматрати узроком већ онај чији је ефекат код настанка штете најзначајнији. У том смислу у својој одлуци Рев 1882/92 од 25.06.1992. године Врховни суд је навео да "у низу повезаних збивања, узрочно је само оно што је адекватно почетном узроку односно што, по редовном току, следи из првобитне последице. Оно што је атипично, односно нередовно, није ни узрочно".

Супротно наведеном, другостепени суд сматра да мора постојати "директна и непосредна веза између штетног догађаја и штете" (страна 6 први став) чиме, суштински, као могући узрок децидно искључује последњу или једну у низу узајамно условљених штета, што није прихватљиво, а управо такво резонување одступа од судске праксе изражене у низу одлука, па осим наведене и нпр. у одлуци Рев 514/2012 од 20.06.2012. године.

Другостепени суд даље образлаже да је веза између саобраћајне незгоде и леталног исхода индиректна. Занемарује да теорија адекватне везе треба у оваквим случајевима да нађе своју непосредну примену, оценом околности случаја и давањем одговора на питање да ли је виновник првобитне одговоран и за каснију штету, односно да ли по редовном току ствари она следи првобитну.

Када је у питању осигурани лимит, другостепени суд, из разлога које не објашњава, сматра да је у незгоди оштећено само једно лице, пок. ГГ те да нема места примени одредбе чл. 86 ст. 3 Закона о осигурању имовине и лица, о одговорности осигураваача на највише двоструки износ осигуране суме, што значи до 200.000 УСД. Произилази да другостепени суд под оштећеним лицем, у ствари, подразумева повређено лице. Такав закључак нема утемељење у закону. Оштећени могу бити непосредно оштећени (путници, пешак, возач..) или посредно оштећени – родитељи, супружник, деца.. који трпе нематеријалну штету због губитка блиске особе. Ко се не може сматрати оштећеним, у светлу тог закона, произилази из одредбе чл. 85 Закона о осигурању имовине и лица који одређује која лица немају право на накнаду штете (власник, возач, лице које је учествовало у противправном одузимању моторног возила чијом је употребом проузрокована штета). Отуда и посредно и непосредно оштећени имају право на накнаду из осигурања. Уосталом, тужиоцима је накнада из осигурања већ исплаћена раније, по другим основима, па је нејасно како се сада више не сматрају оштећеним.

Дакле, другостепени суд је погрешно применио материјално право, одредбу чл. 85 и 86 Закона о осигурању имовине и лица, затим није ценио узрочност у конкретном случају, односно тврдњу да је догађај смрти условљен претходно штетом погрешно држећи да није непосредно везана за незгоду.

Стога је одлука укинута применом одредбе чл. 416 ст. 2 Закона о парничном поступку одлучено као у изреци у другом ставу.

У поновном поступку другостепени суд ће одлучити о жалби имајући у виду правилну примену одредби чл. 85 и 86 Закона о осигурању имовине и лица, затим ће ценити да ли постоји узрочна веза у контексту случаја и тврдње о штетним догађајем

више насталих штета. Уколико нађе да је захтев основан цениће и остале битне наводе жалбе туженог. Одлучиће и о трошковима целокупног поступка.

**Председник већа - судија
Татјана Матковић Стефановић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић